

دانشگاه پیام نور

پرسش‌های چهار گزینه‌ای رستم و اسفندیار

(رشته زبان و ادبیات فارسی)

دکتر فاطمه توکلی

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار ناشر

کتاب‌های دانشگاه پیام نور حسب مورد و با توجه به شرایط مختلف یک درس در یک یا چند رشته دانشگاهی، به صورت کتاب درسی، متن آزمایشگاهی، فرادرسی، و کمک درسی چاپ می‌شوند.

کتاب درسی ثمره کوشش‌های علمی صاحب اثر است که براساس نیازهای درسی دانشجویان و سرفصل‌های مصوب تهیه و پس از داوری علمی، طراحی آموزشی، و ویرایش علمی در گروه‌های علمی و آموزشی، به چاپ می‌رسد. پس از چاپ ویرایش اول اثر، با نظرخواهی‌ها و داوری علمی مجدد و با دریافت نظرهای اصلاحی و متناسب با پیشرفت علوم و فناوری، صاحب اثر در کتاب تجدیدنظر می‌کند و ویرایش جدید کتاب با اعمال ویرایش زبانی و صوری جدید چاپ می‌شود.

متن آزمایشگاهی (م) راهنمایی است که دانشجویان با استفاده از آن و کمک استاد، کارهای عملی و آزمایشگاهی را انجام می‌دهند.

کتاب‌های فرادرسی (ف) و **کمک درسی** (ک) به منظور غنی‌تر کردن منابع درسی دانشگاهی تهیه و بر روی لوح فشرده تکثیر می‌شوند و یا در وبگاه دانشگاه قرار می‌گیرند.

مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

به نام خداوند جان و خرد

با درود به روان پاک فردوسی بزرگ، احیاگر زبان فارسی و داستانسرای افسانه‌های کهن این بوم و بر.

چنان که در مقدمه کتاب درسی خود - رستم واسفندیار - خوانده‌اید «اوج نبوغ هنری فردوسی را در همین داستان از شاهنامه باید دید» چرا که شاعر، دو جهان پهلوان بی‌بدیل را در تنگنای میدان سخن روبروی هم قرار داده از زبان آنها با منطق یا مجادله - بسته به شخصیت داستان - سخن گفته، با ذکر جزئیات صحنه‌های چالش و نبرد، داستان را به پیش می‌برد.

کتابی که پیش روی شماست کوششی است جهت آشنایی بیشتر دانشجویان عزیز با واژگان، مفاهیم و ظرایف ادبی موجود در متن کتاب رستم و اسفندیار. * حتی پرسشهای دستوری نیز برای توجه دادن به مفهوم درست یا درست‌ترین مفهوم جمله مربوطه است.

* دلیل پرسش‌هایی که به صورت منفی طرح شده‌اند توجه دادن به این نکته است که چند گزینه درست می‌تواند وجود داشته باشد.

* و این امر آنجا که به آرایه‌های ادبی مربوط می‌شود بیانگر تعدد آرایه‌های ادبی است در متنی که شاعر با الفاظی و تصنع در صدد اظهار فضل برنیامده است اما طبع روان شاعر، آرایه‌ها را به شکلی طبیعی در بستر کلام در هم تنیده است. [آنچه جالب توجه است کاربردهایی ویژه یا شیوه‌هایی ویژه استاد توس در کاربرد آرایه‌های ادبی است به عنوان مثال گاه هم حروفی به شکل تکرار یک همخوان در دو واژه کنار یکدیگر

است (شماره ۴۲ بخش ۱۵: شکسته شود نام دستان سام/ ز زابل نگیرد کسی نیز نام) و یا گاه به شکل تکرار واجهای قریب المخرج است در کنار یکدیگر (۱۵/۸۴: لب مرد برنا پر از خنده شد/ که همه واجها لبی هستند).

*هدف از طرح پرسش‌هایی که در پی یافتن «گزینه متفاوت» است، تمرکز بخشیدن آموزه‌های پیشین و پسین بود یا پرهیز از اختلاط نامها و اشخاص داستان.
* و سرانجام هدف از ارائه مصراع یا بیت در پرسشهای واژگانی آن بود که بر این باورم که: واژگان در جمله‌ها معنی می‌یابند و به خودی خود و بیرون از جمله‌ها در عین پرمعنایی بی‌معنایند).

* با اینکه کوشیدم از روی پرسشها نتوان به گزینه درست رسید اما گاه چنین اتفاقی افتاده است. با توجه به اینکه هدف از همه پرسش‌های این کتاب، خودآزمایی و آشنا شدن هر چه بیشتر با متن است. می‌توان از این لغزش‌ها چشم پوشید.

با بهترین امیدها

ف. توکلی رستمی

بخش ۱

فشرده داستان

شاعر با توصیف فصل سرایش داستان، به تمهید مقدمه‌ای برای آغاز داستان می‌پردازد. از نظر شاعر طبیعت، با همه زیبایی‌اش، برای او که به پیری رسیده است و در تنگدستی عمر می‌گذارند، بخشنده نیست. چنان که خروش ابربهاری و ناله‌های بلبل، مرگ اسفندیار رویینه را برایش تداعی می‌کند. و بدین‌گونه به نیکی به سوی داستان غمبار اسفندیار گریز می‌زند (حسن تخلص)

۱- هنر فردوسی در کدام جنبه از داستان رستم و اسفندیار نمود یافته؟
(الف) آنجا که شاعر، این دو شخصیت بی‌مانند اسطوره‌های کهن ایرانی را در میدان سخن روبرو می‌سازد.
(ب) آنجا که شاعر، این دو شخصیت بی‌مانند اسطوره‌های کهن را در میدان جنگ روبرو می‌سازد.
(ج) در تلاش‌های رستم برای قانع کردن اسفندیار در ترک جنگ و صرف‌نظر او از بند نهادن بر رستم.
(د) در بیان چندگونگی و تضاد حالات روحی و عاطفی اسفندیار که سرانجام منجر به شومی سرنوشت او می‌شود.

۲- داستان رستم و اسفندیار در کدام فصل سال سروده شده است؟

(الف) پاییز
(ب) زمستان
(ج) تابستان
(د) بهار

۳- «نوش» در مصراع روبرو به چه معناست؟ «خنک آن که دل شاد دارد به نوش»

(الف) خوشی
(ب) کار نیک
(ج) شراب
(د) سخنان شیرین

۴- با توجه به بیت‌های زیر وجه شبه میان «گل و ابر» از یک سو و «عاشق» از سوی دیگر کدام است؟

- «ندانم که عاشق گل آمدگر ابر چو از ابر بینم خروش هژیر
بدرد همی باد پیراهنش درفشان شود آتش اندر تنش»
- الف) نعره و فغان ابر، جامه دریدن گل
ب) رنگ درخشان و سفید ابر، رنگ سرخ گل
ج) سیاه جامگی ابر، سرخ جامگی گل
د) خروش ابر، سکوت گویای گل

۵- «موید» در بیت زیر به چه معنی است؟

- «که داند که بلبل چه گوید همی به زیر گل اندر چه موید همی»
- الف) ناله می‌کند ب) گریه می‌کند
ج) استراحت می‌کند د) کز کردن

۶- با توجه به مصراع زیر پهلوی سخن گفتن بلبل چگونه بوده است؟

«بلبل سخن گفتنِ پهلوی»

الف) آواز بلبل شبیه زند خواندنِ زرتشتیان بود از این رو بلبل را «زند باف» هم خوانده‌اند.

ب) چون بلبل نماد عاشق است و آوازش نماد سخنان عاشقانه، که اصولاً موزون و با احساس است.

ج) چون بلبل پرنده‌ای اساطیری است و آواز او رمز و نماد عشق ورزی بوده است.

د) زرتشتیان و ایرانیان کهن به بلبل لقب «زند باف» داده و او را نماد عاشق دینی می‌دانستند و او را گرامی می‌داشتند.

۷- قسمت آغازین داستان رستم و اسفندیار با کدام آرایهٔ بدیعی همراه است؟

- الف) حسن تعلیل ب) مراعات‌النظیر
ج) تضاد د) براعت استهلال

بخش ۲

فشرده داستان

اسفندیار از بدقولی پدرش گله‌مند است. رنجور و آزرده خاطر، با مادر خود از پیمان‌شکنی پدر می‌گوید. کوشش مادر برای آرام ساختن او بی‌فایده است. گشتاسب در پی گریز از وعده‌های خود و اسفندیار، به طالع‌بینی و فال‌گویی اخترشماران نیز دست می‌یازد.

۱- «دژم گشته» در بیت زیر چه نقشی دارد؟

«که چون مست باز آمد اسفندیار دژم گشته از خانه شهریار»

الف) فعل مرکب ب) قید
ج) مسند و فعل ربطی د) صفت مرکب

۲- اسفندیار چگونه رویینه شد؟

الف) زرتشت از بهشت لباس جنگی (زره) آورد که اسفندیار با پوشیدن آن آسیب‌ناپذیر می‌شد.

ب) زرتشت دانه اناری به اسفندیار داد که با خوردن آن رویین‌تن شد.

ج) زرتشت اسفندیار را در آبی مقدس شست تا رویین‌تن شد.

د) هر دو گزینه ب و ج درست هستند.

۳- کدام گزینه درباره «کتایون» نادرست است؟

الف) به روایت دقیقی نام اصلی وی ناهید بوده

ب) در ماخذ قدیمی زرتشتی (هوتس) نامیده شده

ج) او دختر قیصر، امپراطور روم بوده

د) این نام ایرانی نبوده بلکه رومی است

- ۴- در بیت زیر «کین» چه نقشی دارد؟
 «مرا گفت چون کین لهراسب شاه
 الف) مفعول است
 بخواهی به مردی ز ارجاسب شاه»
 ب) جزء اسمی فعل مرکب است
 ج) مضاف‌الیه است
 د) متمم است
- ۵- خواهران اسفندیار چه نام داشتند؟
 الف) همای و به آفرید
 ب) همای و هوتس
 ج) به آفرید و گردآفرید
 د) به آفرید و به آفرین
- ۶- با توجه به مصراع روبرو کدام گزینه درست است؟ «کنی نام ما را به گیتی بلند»
 الف) بلند کردن: فعل مرکب است
 ب) بلند تمیز است به معنی بلند آوازه
 ج) بلند صفت است به معنی مشهور
 د) هر دو گزینه ب و ج درست هستند
- ۷- مفهوم مصراع روبرو کدام است؟
 الف) با قدرتمندان خواهم جنگید
 ب) با پرخاشجویان ستمگر نبرد خواهم کرد
 ج) با بیگانگان زورگو خواهم جنگید
 د) شجاعانه خواهم جنگید
- ۸- کدام گزینه در مصراع روبرو وجود ندارد؟ «همه پرنیان خار شد بر برش»
 الف) جناس تام
 ب) تضاد
 ج) کنایه
 د) ایهام
- ۹- کدام گزینه درست نیست؟
 الف) لهراسب (دارنده اسب تندرو)
 ب) ارجاسب (دارنده اسب تیره رنگ)
 ج) گشتاسب (دارنده اسب رمنده)
 د) جاماسب (نامعلوم)
- ۱۰- در بیت زیر کدام آرایه ادبی مشهود است؟
 «که پیش زنان راز هرگز مگوی
 الف) ایهام
 چو گویی سخن بازیابی به کوی»
 ب) مراعات‌النظیر
 ج) ارسال مثل
 د) استعاره
- ۱۱- مفهوم مصراع روبرو کدام است؟
 الف) زنان اهل وفا نیستند
 ب) هیچ زنی اهل مشورت نیست
 ج) زن هیچگاه صاحب فکر نبوده است
 د) زن هیچگاه اهل تحصیل کمالات نبوده
- ۱۲- کدام گزینه مفهوم مصراع روبرو است؟
 «که فرزند جوینده گاه شد»
 الف) فرزند جوینده گاه شد
 ب) فرزند جوینده گاه شد
 ج) فرزند جوینده گاه شد
 د) فرزند جوینده گاه شد

- الف) همی تاج و تخت آیدش (ب) اسفندیار در پی فرصت است
ج) اسفندیار به فکر نجات تاج و تخت است (د) هرسه گزینه الف و ب و ج
۱۳- کدام گزینه متفاوت است؟
الف) لهراسب (ب) جاماسب
ج) گشتاسب (د) ارجاسب
۱۴- کدام گزینه درست است؟
الف) تشویر: ترساندن (ب) باده‌خام: دُرد
ج) زیج: اسطرلاب (د) گو: شجاع
۱۵- در بیت زیر مقصود از «دانای ایران» کیست؟
«چو بشنید دانای ایران سخن نگره کرد آن زیج‌های کهن»
الف) زرتشت (ب) جاماسب
ج) زال (د) پشوتن
۱۶- کدام گزینه برای مصراعی که می‌آید درست است؟ «زدانش بروها پر از تاب کرد»
الف) از آنچه دانسته بود ناراحت شد (ب) به دانسته‌های خود مغرور شد
ج) تو اهل دانش و فضلی همین گناهت بس (د) دو گزینه الف ج هر دو
۱۷- با توجه به بیت زیر کدام گزینه نادرست است؟
«وگر خود نکشتی پدر مر مرا نگشتی به جاماسب بد اخترا»
الف) گر: یا (ب) کشتن: به دنیا آوردن
ج) بد: صفت است (د) اختر: مسندالیه
۱۸- نوع ضمیر (یا) در «نکشتی و نگشتی» کدامست؟
الف) شرطی (ب) تمنا
ج) استمرار (د) ربطی
۱۹- با توجه به بیت بالا «الف پایانی اخترا» نشانه چیست؟
الف) ندا (ب) کثرت
ج) اطلاق (د) جمع
۲۰- کدام گزینه درباره «زریر» درست نیست؟
الف) برادر گشتاسب و عموی اسفندیار بود.

- (ب) از مقدسان دین زرتشتی است.
 (ج) در اوستا به معنی زرین برو جوشن است.
 (د) در جنگ به دست ارجاسب تورانی کشته شد.
- ۲۱- در بیت زیر نقش «فکنده پی‌اش، پر زخون» کدامست؟
 «ورا هم ندیدی به خاک اندرون بر آن سان فکنده پی‌اش پر ز خون»
 (الف) هردو قید است
 (ب) هردو صفتند
 (ج) به ترتیب: قید و صفت مرکب
 (د) به ترتیب: صفت - گروه قیدی
- ۲۲- در مصراع روبرو «آهنگ» به چه معنی است؟
 «بدر دل شیر ز آهنگ او»
 (الف) نعره و فریاد
 (ب) حمله و صولت
 (ج) غرش و آواز
 (د) سوء قصد
- ۲۳- کدام گزینه متفاوت است؟
 (الف) زریر
 (ب) دستان
 (ج) بستور
 (د) بیدرفش
- ۲۴- در مصراع زیر کدام گزینه درباره «ندانند» درست است؟
 «ندانند کس او را به کابلستان»
 (الف) نشناسد
 (ب) قبول ندارد
 (ج) نمی‌پذیرد
 (د) فرامی‌خواند
- ۲۵- در مصراع بالا حرف اضافه «به» به چه معنی است؟
 (الف) از
 (ب) تا
 (ج) در
 (د) یا
- ۲۶- کدام گزینه درست است؟
 (الف) رامش: راحتی
 (ب) تهم: توانا
 (ج) ایمن: امان
 (د) آموزگار: راهنما
- ۲۷- مفهوم مصراع روبرو در کدام گزینه نیامده است؟
 «که بر چرخ گردان نیابد گذر»
 (الف) اسفندیار از دست چرخ رهایی ندارد
 (ب) اسفندیار از فرامین آسمانی نمی‌گریزد
 (ج) اسفندیار در مقابل چرخ چاره‌ای نمی‌باید

(د) نجسته است از او مرد دانا زمان

۲۸- با توجه به بیت زیر کدام گزینه درست نیست؟

«از این بر شده تیز چنگ اژدها به مردی و دانش که آمد رها»

(الف) در بیت دو صفت و اسم مصدر وجود دارد

(ب) اژدها استعاره است از فلک

(ج) آمد: فعل تام است

(د) رها: مسند است

۲۹- در بیت بالا فعل کدامست؟

(الف) آمد

(ب) آمد رها

(ج) بر شده

(د) شده

۳۰- «مردی» در بیت بالا به چه معنی است؟

(الف) انسانیت

(ب) شهامت

(ج) بزرگی

(د) لیاقت

۳۱- در بیت بالا «رها» چه نقشی دارد؟

(الف) پاره اسمی فعل مرکب

(ب) اسنادی

(ج) قیدی

(د) متممی

۳۲- در مصراع روبرو «نجسته» چه نقشی دارد؟ «نجسته است از او مرد دانا زمان»

(الف) اسنادی

(ب) مفعولی

(ج) فعلی

(د) قیدی

۳۳- در مصراع بالا «زمان» چه نقشی دارد؟

(الف) مفعولی

(ب) پاره‌ای از فعل مرکب

(ج) قیدی

(د) وصفی

۳۴- «زان در» در مصراع روبرو به چه معنی است؟ «دل شاه زان در پر اندیشه شد»

(الف) آنقدر

(ب) در آنجا

(ج) از آن موضوع

(د) آن گونه

بخش ۴

فشرده داستان

اسفندیار به حضور پدررفت از رنج‌های خود در رویارویی با بیگانگان مهاجم، سخن گفت. و از کوشش‌های خود برای آزاد ساختن خواران.

آنگاه از پدر خواست که به آیین باشد و به وعده‌های خود جامه عمل ببوشاند.

۱- در بیت زیر «گرد کرده عنان» استعاره از چیست؟ و چه نقشی دارد؟

«چو بگذشت شب گرد کرده عنان
برآورد خورشید رخشان سنان»

(الف) استعاره از حرکت آهسته و نقش قیدی دارد

(ب) استعاره از حرکت سریع و نقش وصفی دارد

(ج) استعاره از حرکت آهسته و نقش وصفی دارد

(د) استعاره از حرکت سریع و نقش قیدی دارد

۲- در مصراع دوم استعاره کنایی کدامست؟ و به چه معنی است؟

(الف) سنان برآوردن خورشید: برق تیغ و شمشیر

(ب) خورشید رخشان: برق شمشیر و تیغ

(ج) سنان بر آوردن خورشید: پرتوافشانی

(د) رخشان سنان: پرتوافشانی

۳- در بیت بالا کدام آرایه ادبی مشهود است؟

الف) مجاز ب) استعاره کنایہ

(ج) تضاد (د) سجع متوازی

۴- «تخت زر» چه نوع اضافه‌ای است؟

الف) توضیحی ب) توصیفی

(ج) بیانی

- ۵- کدام گزینه نادرست است؟
 الف) پرستار فش: بنده وار
 ج) رده: بلند مرتبه
 ب) کش: سینه
 د) پوینده: رونده
- ۶- در مصراع روبرو «انوشه» چه نقشی دارد؟ «بدو گفت: شاهانوشه بدی»
 الف) قید
 ج) صفت
 ب) مسند
 د) فعل
- ۷- در مصراع بالا «بدی» چه نوع واژه‌ای است؟
 الف) صفت
 ج) فعل ماضی
 ب) حاصل مصدر
 د) دعایی
- ۸- در بیت زیر «چنان» چه نوع واژه‌ای است؟
 «تو دانی که ارجاسب از بهر دین»
 الف) ضمیر اشاره برای تعریف
 ج) ضمیر اشاره برای تفخیم
 ب) صفت اشاره برای تنکیر
 د) صفت اشاره برای تمجید
- ۹- در بیت بالا «چنان» چه نقشی دارد؟
 الف) وصفی
 ج) اسنادی (مسند)
 ب) قیدی
 د) تمیز
- ۱۰- در بیت زیر منظور از «دین» کدام است؟
 «که هرکس که آرد به دین در شکست»
 الف) دین بهی
 ج) دین اسلام
 ب) آیین مهر
 د) آیین مهرپرستی
- ۱۱- با توجه به بیت بالا «تاب گرفتن دل» یعنی چه؟
 الف) بی ایمان شدن
 ج) آشفته
 ب) منحرف شدن
 د) هرسه گزینه
- ۱۲- در بیت بالا کدام آرایه مشهود است؟
 الف) جناس تکرار
 ج) تضاد
 ب) استعاره
 د) هر سه گزینه
- ۱۳- در بیت زیر کدام واژه استعاره است؟

- «وز آن پس که ارجاسب آمد به جنگ نه برگشتم از جنگ دشتی پلنگ»
 الف) ارجاسب ب) دشتی
 ج) پلنگ د) دوگزینه ب و ج
- ۱۴- در بیت بالا نوع «یا» در کلمه دشتی کدام است؟
 الف) وحدت ب) نسبت
 ج) نکره د) هر سه گزینه
- ۱۵- گرزم کیست؟
 الف) از نزدیکان گشتاسب ب) بدگو و بدخواه اسفندیار
 ج) عامل زندانی شدن اسفندیار د) همه گزینه‌ها درست است
- ۱۶- اسفندیار به چه اتهامی زندانی شد؟
 الف) عصیان و فزون خواهی ب) بی احترامی به پدر
 ج) اعمال خلاف اخلاق د) اعمال خود سرانه
- ۱۷- در مصراع روبرو «زخواری» به چه معنی است؟ «زخواری به بدکارگان داده‌ام»
 الف) از سر حقارت ب) برای تحقیر
 ج) به دلیل کمبود و خفت د) هر سه گزینه
- ۱۸- در مصراع بالا کدام گزینه درباره «بدکارگان» درست نیست؟
 الف) به معنی: دژخیم ب) «ه» در بدکاره نشانهٔ مبالغه است
 ج) پسوند «گان» نشانه نسبت است د) «ان» نشانه جمع است
- ۱۹- در داستان رستم و اسفندیار پایتخت ایران کدام شهر بود؟
 الف) بلخ ب) غزنین
 ج) بست د) کاولستان
- ۲۰- در مصراع روبرو «بمانم» به چه معنی است؟ «بمانم چنین هم به فرمان شاه»
 الف) مرا بگذار ب) رهایم کن
 ج) باقی می‌مانم د) اقامت کنم
- ۲۱- کدام گزینه مفهوم مصراع روبرو نیست؟ «بسازی ابر تخت بر بد خوی»
 الف) به تاج و تخت خیانت می‌کنی
 ب) خوی بدت به تاج و تخت آسیب می‌رساند

- (ج) به تاج و تخت زیان می‌رسانی
 (د) با زور می‌خواهی تاج و تخت را برای خود نگه داری
- ۲۲- در مصراع بالا چند ویژگی از شیوه نگارش سده پنجم دیده می‌شود؟
 (الف) یکی (ب) دو تا
 (ج) سه تا (د) چهار تا
- ۲۳- در بیت زیر کدام گزینه درباره «چندان» درست نیست؟
 «دگر گفت کزخون چندان سران سرافراز با گرزهای گران»
 (الف) صفت شمارشی است برای تفعیم (ب) نقش قیدی دارد
 (ج) برای تفعیم است (د) هر سه گزینه درست است
- ۲۴- در بیت بالا چند صفت و چند قید وجود دارد؟
 (الف) چهار صفت و هیچ قید (ب) یک صفت و یک قید
 (ج) یک صفت و دو قید (د) دو صفت و دو قید
- ۲۵- کدام گزینه درباره "فرشید ورد" درست نیست؟
 (الف) برادر اسفندیار است (ب) در جنگ با ارجاسب کشته شد
 (ج) مورد علاقه اسفندیار بود (د) نام قاتل او «هوار» بود
- ۲۶- با توجه به مصراع زیر نقش «خسته» کدام است؟
 «فکنده است خسته به دشت نبرد»
 (الف) مسند (ب) قید
 (ج) صفت (د) تمیز
- ۲۷- در بیت زیر «همی پیچد» به چه معنی است؟
 «زترکان گریزان شده شهریار همی پیچد از بند اسفندیار»
 (الف) ناراحت است (ب) خودداری می‌کند
 (ج) شرمگین است (د) سرافکنده است
- ۲۸- کدام گزینه متفاوت است؟
 (الف) همای (ب) به آفرید
 (ج) گرد آفرید (د) هوتس
- ۲۹- کدام گزینه درباره «همه» از بیت زیر درست است؟

«غل و بند برهم شکستم همه
 الف) صفت مبهم است
 دوان آمدم نزد شاه رمه»
 ب) نقش قیدی دارد
 ج) مفعول است
 د) دوگزینه الف و ب

۳۰- در بیت بالا «رمه» به چه معنی است؟

الف) مردم
 ب) لشکریان
 ج) تورانیان
 د) دوگزینه ب و ج

۳۱- در بیت بالا منظور از «شاه رمه» کدامست؟

الف) ارجاسب
 ب) سپهسالار
 ج) گشتاسب
 د) لهراسب

۳۲- خواهران اسفندیار در کجا زندانی بودند؟

الف) گنبدان دژ
 ب) رویین دژ
 ج) دژسفید
 د) کاخ ارجاسب

۳۳- در بیت زیر نوع «را» به ترتیب کدام است؟

«زتن سرباز کردم سر ارجاسب را
 الف) مفعولی - مفعولی
 برافروختم نام گشتاسب را»
 ب) مفعولی - اضافی
 ج) اضافی - مفعولی
 د) اضافی - اضافی

۳۴- کدام گزینه متفاوت است؟

الف) دژ سپید
 ب) رویین دژ
 ج) گنبدان دژ
 د) هیچکدام

۳۵- کدام گزینه از موارد مشترک هفت خان رستم و اسفندیار نبوده است؟

الف) گرگ
 ب) شیر
 ج) اژدها
 د) زن جادو

۳۶- با توجه به بیت زیر بگویید که حرف «به» چه معنایی دارد؟

«همه نیکویی‌ها بکردی به گنج
 الف) به واسطه
 مرا مایه خون آمد و درد و رنج»
 ب) با
 ج) برای
 د) دوگزینه الف و ب

۳۷- با توجه به بیت بالا حرف «را» در مرا نشانه چیست؟

الف) فک اضافه
ب) مفعولی
ج) متممی
د) اسنادی

۳۸- با توجه به بیت بالا «آمد» به چه معنی است؟

الف) داد
ب) شد
ج) گرفت
د) سپرد

۳۹- در بیت بالا «مایه» به چه معنی است؟

الف) سهم
ب) سرمایه
ج) سرنوشت
د) همه گزینه‌ها

۴۰- مفهوم مصراع روبرو کدام است؟ «همه نیکویی‌ها بکردی به گنج»

الف) گنجینه‌ها را به خوبی حفظ کردی
ب) با آن گنج بدل و بخشش کردی
ج) خوب به جمع آوری گنج پرداختی
د) دوگزینه الف و ج

۴۱- مفهوم بیت زیر در کدامیک از گزینه‌های زیر آمده است؟

«زبس بند و سوگند و پیمان تو همی نگذرم من ز فرمان تو»

الف) به خاطر این که من و تو پیمان شکن نشویم و تو بتوانی به قولهایت عمل کنی در پی طلب تاج و تخت آمده‌ام.

ب) به علت فراوانی حيله‌ها و پیمان‌شکنی‌های توست که در پی طلب تاج و تخت آمده‌ام.

ج) به خاطر زحمات زیادی که برای گسترش دین زرتشتی کشیدی از دستورات تو سرپیچی نمی‌کنم.

د) به خاطر سوگندهایی که خوردیم و برای وفای به پیمانهایی که با یکدیگر بستیم از تو اطاعت می‌کنم.

۴۲- مفهوم مصراع دوم از بیت زیر کدام است؟

«همی گفتم ار باز بینم تو را زروشن روان برگزینم تو را»

الف) از میان افراد روشن ضمیر تو را به عنوان جانشین برمی‌گزینم.

ب) از میان دینداران تو را به عنوان پیشوای دینی برمی‌گزینم.

ج) با دل آگاهی (رضای خاطر) تو را به شاهی برمی‌گزینم.

د) با کمال میل تو را به دوستی برمی‌گزینم.

۴۳- در مصراع زیر کدام گزینه مفهوم «من برچیم» نیست؟

«بهانه کنون چیست من برچیم»

الف) چه نیتی دارم ب) درباره من چه نیتی داری

ج) برای من چه خوابی دیده‌ای د) چه کاره‌ام، تکلیفم چیست

بخش ۴

فشرده داستان

گشتاسب پس از تصدیق سخنان اسفندیار بهانه تراشید که: هنوز مرا دشمنی است خودکامه؛ خاندان رستم، که فرمانم نمی‌برند و طوق بندگی‌ام برگردن نبسته‌اند. ناچار باید اورا بند برپای به حضورم بیاوری تا من نیز بنابر قولم تاج و تخت به تو سپارم. اسفندیار با ناراحتی به خواسته پدر تن درداد.

۱- مفهوم مصراع روبرو کدام است؟ «که از راستی بگذری نیست راه»

الف) جز راستی راه دیگری وجود ندارد

ب) ندیده گرفتن راستی عملی نادرست است

ج) گوش ندادن به سخنان راست عملی زشت است

د) گوش ندادن به سخنان راست گناه است

۲- در بیت زیر کدام آرایه مشهود است؟

«که نام تو یابد نه پیچان شود چه پیچان همانا که بی‌جان شود»

الف) جناس مضارع ب) جناس تکرار

ج) جناس ناقص د) دوگزینه الف و ب

۳- با توجه به بیت زیر کدام گزینه درست است؟

«به گیتی نداری کسی را همال مگر بی‌خرد نامور پور زال»

الف) بی‌خرد صفت پور زال است و نامور صفت زال

ب) بی‌خرد صفت زال است و نامور صفت پور زال

ج) بی‌خرد و نامور هر دو صفت پور زال است

د) بی‌خرد و نامور هر دو صفت زال است

۴- با توجه به بیت زیر مفهوم مصراع دوم کدامست؟

- «به مردی همی ز آسمان بگذرد همی خویشتن کهنتری نشمرد»
 الف) خود را حقیر نمی‌شمارد (ب) خود را زیر دست به حساب نمی‌آورد
 ج) خود را پست و حقیر نمی‌کند (د) هر سه گزینه درستند
- ۵- با توجه به بیت بالا مفهوم مصراع اول کدامست؟
 الف) بسیار مغرور است (ب) بسیار دلاور است
 ج) در شجاعت بی‌نظیر است (د) دوگزینه ب و ج
- ۶- در بیت زیر کدام آرایه مشهود است؟
 «که بر پیش کاووس کی بنده بود زکیخسرو اندر جهان زنده بود»
 الف) جناس تکرار (ب) سجع
 ج) ایهام (د) تضاد
- ۷- مفهوم مصراع دوم از بیت بالا کدام است؟
 الف) کیخسرو او را از مرگ نجات داده بود.
 ب) کیخسرو او را به شهرت رسانده بود.
 ج) از کیخسرو زندگی و نعمت داشت.
 د) کیخسرو او را مقام جهان پهلوانی داده بود.
- ۸- کدام گزینه درباره «خسرو» درست است؟
 الف) در اوستا به شکل Haosrava آمده است
 ب) به معنی نیکنام است
 ج) در ادب فارسی به معنی مطلق پادشاه است
 د) همه گزینه‌ها درستند
- ۹- کدام گزینه درباره «کیخسرو» درست نیست؟
 الف) نوه دختری افراسیاب و دومین پادشاه کیانی است.
 ب) تنها پسر سیاوش که در توران زمین پرورده شد.
 ج) به همراه گیو و مادرش فرنگیس به ایران آمد.
 د) پادشاهی پارسا و پرهیزگار که همچون پیغمبر نموده شده است.
- ۱۰- کدام گزینه درباره «کی» درست است؟
 الف) عنوان اختصاصی پادشاهان بعد از سلسله پیشدادی بوده است

ب) در اوستا به شکل kavi تلفظ می‌شود

ج) به معنی پادشاه و امیر بود

د) همه گزینه‌ها درست است

۱۱- کدامیک مفهوم مصراع روبرو نیست؟ «به شاهی زگشتاسب نارد سخن»

الف) با شاه گشتاسب سخن نمی‌گوید ب) از شاه گشتاسب یاد نمی‌کند

ج) گشتاسب را از پادشاهان نمی‌شمارد د) پادشاهی گشتاسب را قبول ندارد

۱۲- (روم) در شاهنامه کجاست؟

الف) شبه جزیره بالکان ب) آسیای صغیر

ج) بیزانس د) همه گزینه‌ها

۱۳- کدام گزینه درباره «توری» درست نیست؟

الف) قومی صحرا نشین و بیابانگرد ب) اهالی شمال جیحون بوده‌اند

ج) همان طوایف ترک نژادند د) در اصل ایرانی نژاد بوده‌اند

۱۴- «آزاد مرد» در شاهنامه به چه معنی است؟

الف) توری ب) ایرانی

ج) رومی د) همه موارد

۱۵- کدام گزینه درباره سیستان درست نیست؟

الف) سرزمین تاریخی قدیم واقع در جنوب خراسان قدیم با نام بومی زرنک

ب) پس از هجوم سکاه‌ها به این سرزمین سکستان خوانده شد

ج) این سرزمین را نیمروز نیز خوانده‌اند به معنای سرزمین جنوبی

د) سیستان امروزی با سیستان قدیم متفاوت است

۱۶- مصراع اول از بیت زیر کنایه از چیست؟

«برهنه کنی تیغ و گوپال را به بندآوری رستم زال را»

الف) پرخاشگری ب) جنگیدن

ج) اسیر کردن د) بد خلقی

۱۷- با توجه به مصراع زیر کدام گزینه درباره «نمانی» درست است؟

«نمانی که کس برنشیند به زین»

الف) مبادا بمانی ب) نگذار